XII. évfolyam. Budapest. 166. szám. Hétfő, 1878. junius 17.

Előfizetési díj:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:
Egy évre . . . . . 20.—
Félévre . . . . . 10.—
Negyedévre . . . . . 5.—
Egy hóra 1.80
Egy szám 6 krajczár.
Hirdetési díj: 9 hasábos petitsor egyszeri hirdetése 12 kr., többször 10 kr.
Bélyegdij minden hirdetésért külön 30 kr.
Nyilttér: Öt hasábos sor 30 krajczár.

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői iroda:
Budapest, IV. himző-utcza 1. sz.
hová a lap szellemi részét illető minden közlemény küldendő. — A küldemények csak bérmentesen fogadtatnak el.
Kéziratok csak rendkivüli esetben küldetnek vissza.
Kiadó hivatal:
Budapest, IV. himző-utcza 1. sz.
hová az előfizetési pénzek küldendők.

TÁVIRATOK.

Berlin, jun. 16. A holnapra kitüzött ülés 2 órakor fogja kezdetét venni. Gorcsakoff hg. gyenge szembajban szenved, mind e mellett még is várják megjelenését a holnapi ülésen, megakadályoztatása azonban a más két orosz képviselő jelenléténél fogva nem fogná az ülés elnapolását maga után vonni. Bismarck tegnap értekezett Beaconsfielddel és Salisburyval. Görögországnak a congressushoz beadandó emlékiratáról, mely a görög követeléseket tartalmazza jól, értesült körökben mit sem tudni, itt tévedés van egy görög tudós emlékiratával, ki nem régen Görögországban nyujtott be egy iratot bizonyos nevelési rendszerről. Ezen emlékirat theoretikai jellege már abból is feltünő, mivel abban Konstantinápoly mint görög terület van felemlitve.

Berlin, jun. 16. (Az „Egyetértés" távirata.) **Több katonának elfogatása az utóbbi napokban felségsértési bünökért — mi példa nélküli eset a porosz hadseregben — magasb körökben nagy meglepetést és izgalmat szült.**

Berlin, jun. 16. Delijannis valamenynyi congressus-meghatalmazottnál tesz látogatásokat, melyeket ezek viszonoznak. A mit általában Besszarabia visszacsatolásáról mondanak, nem alapos. Egy hatalmasságnak sincs e kérdésre nézve különös érdeke. — Az egyes congressusbeli meghatalmazottak értekezései még folynak. Ezek által azt remélik, hogy ez a tulajdonképeni ülésbeli tárgyalásokat előmozditja. — A török hadifoglyokra és az orosz csapatoknak Romániából való visszavonására nézve megjegyzendő, hogy ez a két egyedüli kötelezettség, melyet Törökországgal szemben Oroszországnak teljesiteni kell, mig Törökországnak 28 ily teljesitendő kötelezettsége van, miket ez utóbbi hatalom magára vállalt. Oroszország mind a két kötelezettség teljesitését attól teszi függővé, ha Varna és Sumla várak ki fognak ürittetni.

Elberfeld, jun. 16. Hausselmann népizgató szombaton Barmenban köz csend háboritása miatt elfogatott.

Chérbourg, jun. 16. (Az „Egyetértés" távirata.) A chérbourgi helyhatóság a városban falragaszok által hirdeti, hogy az eddig ugynevezett Napoleon utczát ezentul Thiers utczának fogják nevezni.

Budapest, junius 16.

Még mindig a bizonytalanságok tengerében uszunk a congressusra nézve; együvé vegyitve látjuk az egymásnak legellentmondóbb hireket, nem akadhatunk nyomára azon hamis hirgyártó műhelyeknek, melyek égre-földre esküsznek kiadványaikban, hogy leghitelesebb forrásból meriteték tudósításaikat, és rögtön a másik hirgyártó műhely által meghazudtoltatnak, ugy hogy az olvasók nem tudják, melyik hirnek higyjenek.

Igy leszünk még egész addig, mig feketével tehérre nyomtatva látjuk, nem azt, mi történik, hanem mi történt. Emlékeztetjük olvasóinkat azon ezerféle versióra, melyek megelőzték a san-stefanoi szerződést és hány hó telt el, mig csak a kormányok is megtudták, mit tartalmaztak ezen békepontok. Azonban kisértsük meg jóhiszeműleg regisztrálni azon hireket, melyek ez óráig hozzánk érkeztek.

Egy bünügyi tárgyalásnál legérdekesebb egyéniség még is mindig a vádlott marad. A jelen esetben ezt most a török képviseli, s igy mi is egyelőre vele foglalkozzunk. A Lloyd berlini levelezőjének volt alkalma a török képviselővel Karatheory pasával beszélni. A török küldött azért jött Berlinbe, hogy azon területet, melyet Törökország jelenleg foglal el Európában és Ázsiában, lépésről-lépésre védje és csak heves küzdelem után hátráljon, de arról meglátszik győződve lenni, hogy egyedüla béke az, mi Törökországot megmentheti. A hataimasságokra bizza Törökország fenntartását, ez, ugy vélekedik, saját érdekükben áll és meg van arról győződve, hogy a törökök épugy meg vannak érve a cziviliziatió minden intézményeire, mint még a legmüveltebb nép is Európában, csak adassék neki idő és alkalom regeneratiójukra. Legfontosabb dolognak tartja Bulgária határainak szükebbre szoritását, valamint létkérdésnek tartja Törökország fenntartására nézve Bajazid birtokát. Ha az európai államférfiak még ugy gondolkodnak az európai egyensuly fenntarthatása módjáról, mint eddig, akkor biztos benne, hogy Törökországot nem fogják felosztani engedni, mint Lengyelországgal történt, mert ezen felosztást Európa még sokkal inkább sinlené meg mint Lengyelországét.

Karatheodory pasa igen jó véleménynyel van Törökország regenerationalis képességéről, melyet ugyan nekünk sem jut eszünkbe tagadni. De hogy egy valóságos regeneratio létre jöhessen, szükséges azt megkezdeni, a megkezdettet folytatni, mi eddig nem igen történt. Mint egy kertész, ki egy elhanyagolt, metszetlen galyu, dudvás, rendezetlen, állatoktól össze-vissza taposott, hernyókkal és csigákkal telt kertet csak ugy rendezhet, ha előbb elmozditja mind azt, mi a kertet ruttá, haszonvehetlenné teszi, ugy kell Törökországban is a népben az anarchikus hajlamot, a pasákban az elerkölcstelenedést kiirtani, a szultánt pedig, kinek gyávasága, eszelőssége, elpuhultsága és jellemtelensége fő oka mind azon rosznak, mi Törökországot uralma kezdete óta érte, egyszerün el kell mozditani, hadd csináljon helyet egy más embernek, vagy ha kivihető, — mi minden esetre jobb volna, egy a jelen század követelményeihez illő kormány formának.

Minden hirek egy Ausztria és Oroszország közt létrejött közeledésről ép oly koraiak és valótlanok, mint a minő valótlannak bizonyult az Anglia és Oroszország közti közeledés. Még abból, hogy Suvaloff gróf igen sokat érintkezik Ausztria-Magyarország képviselőjével, nem lehet következtetni, hogy már terveinek is megnyerte, Ignatieff is elég sokáig ült Andrássy nyakán és minden eredmény nélkül. Most ezen járás-kelésnek nincs egyébb értelme, mint az, hogy a hétfői ülésre már előlegesen is akarnak bizonyos programmot életbe léptetni. És azt mondják. hogy ezen első ülés napirendje tegnap meg is alapittatott.

Már azt is hiszik vagy hinni akarják, hogy Bulgaria jövendőbeli szervezésére nézve még eddig semmi megállapodásra nem jutottak, ellenben állitják, hogy Besszarabia elszakasztása Romániától befejezett ténynek állitható, és ha Románia csakugyan megmaradna abeli elhatározásánál, hogy Dobrudsát el nem akarná fogadni, ehelyett pénzbeli kárpótlást kapna.

Görögország csakugyan sok chanceal bir arra nézve, hogy a congressusban részt vehessen, ezt főleg Anglia befolyásának fogja köszönhetni, azonban csak azon kérdésekben, melyek közvetlenül érintik érdekeit, fogna szavazattal birni.

Legutolsó hireink szerint az optimisták, minél közelebb jutnak a második congressus üléshez, annál inkább kezdenek kijózanodni vérmes reményeikből, mert már az első ülésben oly kérdést penditett meg Beaconsfield lord, mely Gorcsakoff herczegnek sehogy sincs inye szerint. A második üléssel kezdődik ugy szólván a congressus és akármint szurkol Gorcsakoff herczeg az ezen ülésben eldöntendő kérdéstől, melyet Beaconsfield előtérbe tol, mielőtt tovább menne, tudniillik az orosz hadseregnek Konstantinápoly közelségéből elvonulásától, ugy azt még sem kerülheti el. Es ez egyike az első megalázásoknak, melyeket Muszkaországnak be kell nyelni s melyről Anglia bizonyosságot bir arra nézve, hogy valamennyi congressus képviselőtől támogattatni fog. Muszkaországnak kézzel fogható bizonyitékot kell arra nézve nyujtani, hogy komoly szándéka a béke, és a háborut nem akarja megujitani. Muszkaország egyébiránt még nagyobb áldozatok hozatalára is fog kényszerittetni a congressns folyama alatt, melyekhez a San-Stefanóból való visszavonulás csak csekélység. Most mindenekelőtt Konstantinápoly biztositása a muszkák általi megszállástól a leglényegesebb kérdés, az, hogy mit tesznek magok a törökök, az nem a muszkák dolga, közelségük inkább még sietteti egy forradalom kitörését, mint késlelteti.

Budapest, junius 16.

A „Daily Telegraph" perai tudósitója irja, hogy az európai hatalom consulai a megfelelő konstantinápolyi követségeikhez hivatalos jelentéseket küldtek uj bolgár kegyetlenkedésekről. Az Aneakara, Korets és a Rhodope hegyekben élő védtelen török lakosság a legnagyobb veszélynek van kitéve. Tizenhárom török falut fölégettek, tizet pedig kifosztottak a bolgár hordák. — Nőkön erőszakot követtek el, agg embereket karóra huztak. Sokaknak sikerült a hegyekbe menekülniök, de ott éhen vesztek. — A nemzetközi segélyző bizottság gyülekezetet hivott egybe, hogy a még életben levők sorsán minél sikeresebben javithassanak.

—

A „Daily Telegraph" bécsi levelezője egy érdekes párbeszédről értesit, mely közte és egy kitünő államférfiu között folyt le. — Az utóbbi azt hiszi, hogy Anglia Oroszország iránti engedményeiben már tul ment a kellő határon. Nem csak Bulgáriára nézve volna a két hatalom között egyezés, hanem Ázsiára nézve is. Batum és Kars maradna Oroszországnál, Bayazid felől pedig a congressus határozna. — Angolország szerinte ez engedmények következtében lemondott volna azon fényes állásról, melyben egész Európa helyeslésével találkozott, s ugy látszik, mintha ő volna a sarokba szoritott fél, nem pedig Oroszország. — Mire való akkor az indiai csapatok átszállitása, és a hadi lárma? — Hisz azon látszólagos engedményekre, melyeket Oroszország a coegressusnak tesz, talán előbb is kész lett volna. Pedig még mindig olyanok a körülmények, hogy Oroszországot nem csak megalázni, de az európai szerződések tiszteletére is lehetne kényszeriteni. Pénzügye az örvényszélén, serege kimerült, csapatai strategiai helyzete pedig könyörületre inditó. — Sily körülmények daczára Anglia inkább akar Oroszországgal békében lenni, mint Európa protektora. Eljárás, mely nagy nemzethez nem méltó. — Ime a párbeszéd foglalatja. Csak arra vagyunk kiváncsiak, hogy e kitünő államférfiu ugyan mit mondhatna Andrássy politikájáról, ha már Angliáról igy nyilatkozik?

Mozgósitás.

A tartalékosok egy része már bevonult összpontositási helyére; a másik rész bevonulásban van. Rövid idő alatt kész a részleges mozgósitás, kész egészen az utolsó pontig, vagyis a lemarschirozásig a „grániczon" fekvő ezredekhez.

Ezt már nemcsak Bécsben tudják, hanem Szent-Pétervárott is. Hiszen, a mi történik az egy rég kicsinált terv alapján történik. E terv körvonalait lerajzolta Albrecht főherczeg, midőn annyit utazgatott Pétervárra, e tervet kifejlesztette a diplomatia, szentesitette a császári találkozás Reichstadtban. Most csak végrehajtásra vár.

S végre is lesz hajtva, mert Ausztria kárpótlásul azért, hogy engedte háboruba menni és hóditani az oroszt, ennyit kötött ki magának. A granicsás világ pedig örül, hogy ennyit is megkaphat.

És ezért megzavarták a családi és gazdasági viszonyokat. Mintha nem végezhették volna el a a meglevő erőkkel is. Hja! de általani kell a világot, s játszani a nagyhatalmasdit, hadd fájjon utána a feje annak a népnek, mely elnézi a játékot.

*

A mozgósitás Erdélyben keltett legnagyobb izgalmat. Ott közel vannak a tüzhöz, orosz és román táborokhoz, de azért ott oly kevéssé tudják hányadán állnak, mint itt. Pedig ott már csak jó volna tudni.

Erdélynek van tehát oka az izgatottságra, jóllehet Erdélyben legrészlegesebb a mozgósitás. Oda hivták be legkisebb hadilábra az ezredeket, a mi szép figyelem kimélés szempontjából, de annál kevésbé figyelemreméltó egy komoly irányu aktió szempontjából.

Az ottan elrendeltekből tünik ki leginkább, hogy mily felségesen értenek nálunk a porhintéshez.

*

Az erdelyi csődités, az erdélyi mozgositás valódi szemféryvesztés.

Oroszország ellen nem ugy erődítenénk, s Erdélyben nem annyit mozgositanánk.

Eleinte, a mikor a közönség megnyugtatása és félrevezetése ellen megkezdték az erődítéseket ott, a hol eddig szabadon hagytak mindent, jeléül, hogy Oroszország jó szövetségesük, s hogy Erdélyen át nem kivánják elzárni az orosz hadak visszavonulási utját: nagy lármával hirdették, hogy ime Erdélyben nagy események történnek. Most aztán kisül, hogy ott az erődítések egérlyukakat szülnek.

A „Nemere" levelezője irja e részben Sósmezőről, hogy nagyon tulzott, midőn száz ezer forintra tette a költségeket, mert mindössze 39.000 forint van engedélyezve, ebből is megtakaritanak.

„Különben magam is kételkedem — irja a levelező — hogy ily csekély pénzzel akkora roppant munka véghez vihető volna. Csak egy futó pillantást vessünk az egészre s kitünik, hogy a ráforditott költség aránytalanul csekély. Megnéztem a sánczot, melyet ásnak; igaz, hogy még nem hosszu, de annyira mély és széles, hogy csak egy ölnyit is abból tetemes munkaerővel állithatnak elő. Dolgozik 600 polgári napszámos, 30 olasz, 100 katona. Csak mindeniknek 1 frtra tegyük fel napi diját, már ez is meghaladja naponként a 700 frt kiadást. Számitsuk még hozzá az ezen felül felmerülendő költségeket az eszközökre, kisajátitásokra stb. kiadott összegeket: aligha fogják beérni annyival, a mennyi előlegesen tervezve van.

Különben a munkálatok folynak meglehetős sietséggel. Szegény népünknek valóságos áldás és szerencse volt, hogy most, midőn a mezei munka még nem állott be, kenyérkeresethez juthatott. Nehéz és keserü kenyérkeresét ez, annyi tény, de mégis jó szivvel mennek napszámra. Egy olyan „vivendi modus" ez, melyet a maga értéke szerint tudnak ők becsülni. Igaz, hogy itt-ott némi panaszokat is lehet hallani, hogy „bárcsak maradtak volna folyvást a tisztek felügyelete alatt s bár fizetné a munkásokat ma is az állam, nem pedig egyes vállalkozók stb. stb.", de azért mégis minden rendbn van: szombatonként rendesen fizetik őket s a szegény embernek ez megbecsülhetetlen jótétemény."

*

Magáról a mozgósitásról ugyancsak következőket irja az emlitett lap:

A mozgósitás elrendeltetett. Tegnap délután a törvényhatóság a honvédelmi minisztertől következő távirati értesitést vette:

„Őfelsége néhány közös hadseregbeli csapatok létszámának felemelésételrendelvén, azesetleg névszerint megnevezett szabadságolt katonák behivására haladéktalanul tézkedés teendő."

Ezzel kapcsolatban a thatóság szigoru reneletet bocsátott ki a községi előljáróságokhoz, melynek értelmében a vett utasitás folytán minden intézkedés megtörtént a katonák továbbszállitására. Városunkat s általában vidékünk lakosságát a mozgósitás hire nagy izgatottságban tartja s a szabadságoltak ma reggel óta tömegesen jelentkeznek a városi rendőrségnél. A mozgósitás bár még eddig csak részleges természetü, mindazáltal az előintézkedések után igen gyorsan bekövetkezhetik az általános is. A szabadságolt katonáknak tiltva van mostani tartózkodásuk helyét a netalán személyenként történendő behivás miatt elhagyni."

No hiszen azt az általános mozgósitást várhatod jámbor Nemere, hacsak a muszka nem kivánja, hogy mozgósitsunk mellette.

*

Mentől világosabb a közönség előtt a mozgósitás részlegessége, mentől inkább tisztában van, melyik vidékeket és minő arányban sujtja, annál nagyobb a méltatlankodás, mely kérdezi: miért és ki ellen?

Mert hát különös biz az, hogy az atyáskodó gondoskodás kiválóan a magyar lakta földmiveléssel foglalkozó vidékektől mozgósitja el a munkás kezeket, Ausztriát s azon vidékeket, a melyeken inkább lehetne nélkülözni aratás idején az embereket, ez idő szerint kimélni. De vannak még más érdekes dolgok is, a melyek szemszurólag hivják ki a legélesebb kritikát, s a melyekről szólani fogunk azonnal, mihelyt a congressus tárgyalásai jobban kidomborodnak.

Most egyelőre elég legyen annyi, hogy az eddigi mozgósitás a magyar népanyag és magyar gazdaság megröviditésére irányuló rendszer oly kétségtelen kinyomata, hogy ha a vége is oly kevéssé komoly politika alapjául szolgál: akkor el lehet mondani, hogy Magyarországot minden oldalról koldusitani és tönkre tenni az egyetlen czélja.

A congressus.

A „N. Fr. Presse"-nek Berlinből jun. 15-diki éjjeli $10^1/_2$ órakor a következőket távirják a congressusról:

„A congressus meghatalmazottjai nagy izgalomban vannak; valamennyi magány conferentia nem volt képes a helyzetet tisztázni, és azon fátyolt, mely Oroszország szándékait leplezi feilebbenteni. Bismarck herczeg eredményt óhajt létre hozni és minden emeltyüt mozgásba hoz, de lehetetlen a dolgokat erőszakolni, mert a nehézségek óráról órára növekednek, sokkal inkább, mint ezt a világ eddig hitte. A külföldi miniszterek mindnyájan nagyon is optimistikus reményekkel érkeztek ide. Jó szándékaik tudatában azt hitték, hogy az elég lesz az akadályok elhárítására, miket a közvélemény előre látott, de mikre nézve önmagukat ámitották; igy tehát minden arra mutat, hogy valamennyi az utóbbi napokban feltünt békejel daczára, a megoldás még sem következnek be oly közvetlenül, mint azt elébb hitték. Világossá lesz most az, miszerint Anglia nagyon bölcsen cselekedett, midőn a congressusra elébb nem akart menni, mielőtt alapot lehetett megállapitani arra. — Ha a diplomaták azon időben gyülekeztek volna egybe, mikor Andrássy gróf lépett fel először a conferentia javaslatával, akkor a congressus bizonyosan nem eredményezett volna békét. Innét van az, hogy még ma is, több hónapi megvitatás után, kabinetről-kabinetre még mindig keresgélik a congressus programmját közös egyetértés által elérni. — Ezen programm épen a födolog. A meghatalmazottak éjjel-nappal törik fejüket, hogy az Anglia és Müszkaország közt fel-

---

AZ „EGYETÉRTÉS" TÁRCZÁJA.

Csengery Antal elnöki beszéde

a m. t. akadémia ma tartott XXXVIII-ik közgyülésén.

Tisztelt közönség!

Azon fontos feladat következtében, a mely e tudományos intézet határozata szerint ezen ünnepélyes alkalommal elnöktársamnak jutott, nagy elődöm, gróf Széchenyi szavaival élve, nekem jutott a becsület a mai ülés elnökségét viselnem.

Midőn e tisztben ime eljárok, s a t. akadémia megbizásából az ülést megnyitom: mellőzöm a tudományos intézet működését a közelebb mult évben. A titkári jelentés föladata lesz erről értesiteni a közönséget. Én a kiosztott kimutatások közt csupán egyre, a pénztári jelentésre s annak is csak egyetlen pontjára, arra, a mely intézetünk anyagi erejének évi gyarapodását mutatja, hivom föl ezuttal a t. közönség figyelmét. A nemzet részvétének fokmérője az. S fájdalommal jegyzem meg, hogy ez a fokmérő egy pár éve immár csökkenést mutat.

Honnan e sajnos jelenség?

Igaz-e, hogy a politikai mozgalom elvonja az embereket az eszme cultusától?

Régi panasza a tudósoknak a politikai élet mozgalmai ellen, a melyek között a tudomány emberei oly ritkán találják magukat jól. Legyen elég csak Kölcseyt és Eötvöst emlitenem. A politikai élet, mint tudjuk, gyakorlati eredményre törekszik: mig a tudomány egyedül az igazságot keresi, a minek a kivihetőség nem próbaköve. Alig van kor, alig nemzedék, a mely fogékonysággal birna az egész igazságra. Sőt az igazság gyakran nyugtalanitja a tudatlanságot és előitéletet, sérti az önzést és a szenvedélyt, a melyekkel a közéletben annyiszor meg kell alkudni. A kivihetőség tekintetének hányszor aldozzuk föl ez okból az általános elvet? S ugyanaz a tekintet hányszor teszi félénkké, tartózkodóvá, szárnyaszegetté az elmét, a melyet a tudományos téren az igazság kutatásának kellene kizárólag igénybe venni? S mennyivel élesebben tünik föl ezen ellentét a tudomány eszményi álláspontja és a gyakorlatai élet követelményei között, magán- és közéletben egyaránt, a midőn az élet anyagi gondjai lépnek tulnyomólag előtérbe?

Hogy a politikai élet lázas küzdelmei általában nem hatnak kedvezőleg az irodalomra és tudományok mivelésére: lélektani szempontokkal és irodalomtörténeti adatokkal egyaránt igazolhatni. Az ilyen küzdelmekre is sok tekintetben áll az észrevétel, hogy a fegyverzajban hallgatnak a muzsák. Vagy ha nem hallgatnak, a napi szenvedélyek szolgálatába szegődvén, azeléjök szabott föltételeket nagy részben tévesztik szem elől. Az irodalomtörténet nem egy időszaka, minden nagy népnél, az irodalom minden ágában, igazolja ezt. Nem egyszer láttuk, hogy a költő szónoki babérokért küzdött, a történetiró, sőt a philosoph is a publicista szinvonalára szállott alá. S az irodalomtól a tudományokra térve által, láttuk, hogy a XVII-ik század, a melyben Anglia, Cromwell rövid protectorságát kivéve, oly jelentéktelen szerepet vitt Európában, volt Bacon, Hobbes, Locke és Newton százada: mig Chatam, Burke, Pitt és Fox időszaka, az angol közélet ama fénykora, — mint Hillebrand is megjegyezte nem rég, egy nagy eszmét sem hozott létre a tudományokban.

Nem szeretnék félreértetni, t. közönség.

Én, a ki a polgárisodás minden tényezőjét ismerem és méltányolom. legkevésbbé óhajtanék olyasmit mondani, a miből azt lehetne következtetni, hogy a tudományokra nézve a legjobb időszak a közélet pangása, vagy épen szünetelése. Az élet pangása általában kórtünemény; a közélet pangása a polgárisodás minden tényezőire zsibbasztólag hat. Nem is szólok azon esetről, midőn a közszabadság korlátozása idézi elé a közélet megszünését. Ismerjük e gyászos időszakot. A hol szabadság nincsen, a kutató elme is elveszti merészségét. Nem mervén elmondani az iró, a mit gondol, utóbb gondolkodásában is tartózkodó lesz. Annál sajnosabb látvány, minél nagyobb a tehetség, a melyen erőt vesz a félénkség. A nagy tárgyak, nemes érzelmek tiltva levén, a nagy szellem is szükségkép kicsinyessé válik. Az emberek és dolgok azon ismerete nélkül, a melyet csupán a közélet folyásának szemlélete nyujthat, az erkölcsi tudományok nagy része hanyatlásnak indul. A gondolat keresvén a homályt, hogy magát elrejtse, iró és közönség mind kevésbé értik egymást. S mig az ékesen szólás legjobb esetben is a méltósággal hizelgésnek mesterségévé válik: a költészet, szabadság nélkül, az éltető napfényről árnyékba helyezett virához hasonló.

Legszebb korszakai a nemzetek életének épen azon időszakok, a midőn a politikai élet virágzása az irodalom, tudományok és müvészetek virágzásával egybeesik, s a köz- és magánszellemnek, a közmivelődés összes tényezőinek kölcsönös egymásra hatása, az összhangzatos fejlődés azt az elragadó képét tünteti elénk, a melyet Perikles korában csodálunk. A köztevékenység egyoldalusága az, a minek koronkint majd a tudomány emberét, majd az államférfiut aggodalommal kell eltöltenie. Az az időszak, a melyben a közszellem teljes erővel vonzatván egy irányba, közönyössé válik egy időre a civilisatió más, nem kevésbé szükséges eszközei iránt. A német nemzet története a század első felében mutatja az egyoldalu emelkedő élet ártalmait. — Meddő elméletek, örök tervezés, a mely soha sem jut épitkezéshez. Nem kisebb baj az ellenkező, t. közönség, a midőn a politikai mozgalom köti le egy irányban a nemzet közfigyelmét. S ez az eset hazánkban már nem egyszer fordult elő.

Már az 1848. előtti politikai küzdelmek alatt panaszolta gr. Széchenyi, hogy akadémiánk nincs divatban, mert más térre vonta a tennivalók aggasztó sora számosb hazafiak figyelmét; s hogy uj lelkesedéssel ujakért hevülvén, elhülünk a fennállók iránt, a melyek szintoly fontos tényezői előmenetelünknek; már ő fölemelte hatalmas szavát a jelzett baj ellen, a teljesitett kötelesség önérzetével mutatván rá azokra a nagy föladatokra, a melyeket e tudományos intézet elé a nemzet önfenntartásának érdeke tüzött.

S kérdem, megoldvák-e már e nagy föladatok?

Nem hiszem, hogy volna ember e hazában is, a ki ezt hihetné. Hiszen a világon sincs nemzet, a mely ilyesmivel dicsekedhetnék.

Két nagy feladatot tüzött ki akadémiánk elé alapitóink bölcsesége.

Nyelvünk megmentése és kimivelése az egyik, a legelső feladat.

Mint nagy alapitónk megjegyezte, saját nemzeti fenntartás, a legszentebb kötelesség jelölte ki nekünk ezt a logikát. Mert nyelvünk körül forog nemzeti lételünk. Elvesztett alkotmányt visszaszerezhet, mondta már Nagy Pál, de a nemzetiséggel elhal a nemzet is. Es sürgős és aggasztó volt immár ezen ügy, hogy alapitóink szavait idézzem mint a végvonaglásban fuldoklónak a levegő, becsületvesztettnek a becsület visszaszerzése.

Hogyan találta akadémiánk, alakulásakor, nemzeti nyelvünket; és mit tőn annak kimivelése körül?

Akadémiánk, mint Fáy megjegyezte, nemzeti nyelvünket félig római járom alatt nyögve, elhanyagolva, idegen szók és idegen szólásformák által eredetiségéből kiforgatva, szabálytalanul, a tudományok, müvészetek és mesterségek legtöbb ágában müszókban szegényül vette át, küzdve még elfogultságokkal is. S alig indul meg e tudományos intézet működése, az elnöki és titkári jelentések évről-évre mutatják a fejlődést. Nincs év, mondja már gróf Teleki József, nincs év, mely a tökéletesedésnek több jelét ne adná. S ugyan ő hirdeti, hogy nyelvünk az akadémia első évtizedében már oly nagy előmeneteleket tett, mint azelőtt századok alatt sem. „Az ujitók és a régiségeket védők közt a harcz sokáig kétséges vala, ugymond, a győzelmet egyik fél sem tulajdonithatja magának, és még is most már béke uralkodik, s a két fél visszavonásai közt egyedül a nemzeti nyelv lett a nyertes. A helyes nyitások czélszerüségét senki sem hozza kétségbe, vagy legalább az iránt véleményét a megállapodott közszellem ellen kijelenteni nem meri. És ha némely tüzes ujító kelleténél tovább megyen is merészségében; a nyelv szabályaiban járatosabb, a józan elvekben megjegyezni kezdő irói közönség korlátot vet neki." Igy szólott Teleki már 1842-ben. S ellentétben azzal a képpel, a melyet Fáytól idéztem, már Teleki idejében olyan egyformaság jött létre, a helyes irásra nézve iróink között, a minővel a tudós német nemzet maig sem dicsekedhetik; már az akademiánk első elnökének adatott látnia, hogy szavaival éljek, miként növekedett nyelvünk benső ereje, hajlékonysága szemlátomást; mint engedte magát mindinkább alkalmaztatni a tudományok minden nemére; a megindult forrás mint tisztult meg mindinkább az idő által belekevert idegen részektől; s mint határozta meg mind szorosabban a jobbra vezérelt nyelvszokás az egyes kifejezések értelmét.

Mi pedig t. közönség azt is megértük, hogy nyelvünk anyaga egybe van hordva; megértük, hogy a nyelvek egy nagy ága intézetünk körében találja ez időszerint legbehatóbb, legalaposabb mivelőit; s mig munkásságuk ezen része általában a nyelvtudomány kiegészitéséhez nem kis mértékben járul, nyelvünk ismeretét is tudományosabb alapokra fekteti.

Mindezen törekvések mellett hol állunk még a czéltól, a mely akadémiánk elé, csak mint nyelvmivelő társulat elé, van tüzve? Mindazon törekvések, melyeket érintek, csak hézagos előkészület nyelvünk rendszerének kifejtéséhez. E rendszer egyes részei még vitatva is alig voltak. Csak a szókötés szabályainak kifejtését érintem. Nemzeti nyelvünket törvény biztositván, alig karolta föl a közélet éltető ereje, a midőn, a latin nyelv járma helyett, egy uj idegen nyelv járma nehezült ránk. Uralkodóvá lett a közéletben és közoktatásban, uj intézmények, törvények és rendeletek a közigazgatásnak eddig általunk nem mivelhetett, mert a nemzettől elvont ágaiban is; s uj oktatási rendszer a tudományok egész encyclopaediájával.

Már az idegen rendszer maga is ujitott gyakran, hogy velünk megértesse magát, szintoly kevéssé tartván szem előtt nyelvünk törvényeit, mint alkotmányunkat. A rendszer bukása után pedig hazánkfiainak buzgósága türelmetlenül sietett elfoglalni azt az egész tért, a melyet addig az idegen nyelv müszavai és szólásformái töltöttek be életben és irodalomban. Ide járult a napisajtó rögtönzése. Tanár és hivatalnok, sőt az üzlet embere is, nyelvünk kellő ismerete nélkül, sőt nem egyszer a magyar nyelvészeknek is hiával, hivatottnak érezte magát ujitani.

(Folytatása következik.)

merülő nehézségeket elhárítsák, de azt hiszik, hogy ez az előzetes conferentiákban elébb sikerülhet, mint nyilvános ülésben. Andrássy gr. ezen előzetes conferentiákra megtalálta a helyes szót, midőn azokat nem lajstromozható társalgásoknak nevezte. Mindent, mi nyilvános ülésben mondatik, jegyzőkönyvbe kell igtatni. Ha tehát a véleménykülönbséget nem akarják feltünővé tenni, akkor ezen nem lajstromozható tarsalgások csakugyan legsikeresebb eszköz erre nézve.

A törökök megérkezése egyébiránt nem kevéssé járult ahhoz, hogy a baj még növekedett. Már jelezve volt róluk, hogy békés szándékkal jöttek; legalább oda nyilatkoztak hivatalos formában. De ennek nem szabad egészen hinni. A török politika mindig ugyan az fog maradni, és ez ide s tova hajlásból, bevárásból és időnyerésből áll. A hatalmasságok képviselői mindent elkövetnek, hogy gondolataikat kitalálják. — A jelen helyzetben legokosabban tesznek, ha zárkozottak maradnak. Andrássy gróf ma egy egész óráig értekezett Karatheodoris pasával és meggyőződhetett arról, hogy a török meghatalmazottak, bármint óhajtják is a béke visszaállitását, mégis némileg el vannak határozva arra, hogy Európát figyelmeztessék, hogy nemzetjog létezik, mit nagyon is feledni látszanak sokan.

Egy a Wolff bureaujától mai napon keltezett Londonból érkezett jegyzék a Globeról némi figyelmet érdemel, mivel ennek közléseit lényegükben mint igazakat jelzi. Jól értesült körökben egyébbiránt azt hiszik, miszerint a Wolff-féle jegyzék eredete Berlinben keresendő. Még arról is van abban szó, miszerint nem nagy hajlandóság mutatkozik egy harmadik hatalom elfogadására, de hogy nincs arra nézve akadály, hogy Görögország alkalmat igérjék rangjához képést a congressuson kivánságait kellőleg kifejezhetni. Beaconsfield a hétfői ülésben Anglia előbbi igéreténél fogva Görögországnak a congressusbani részvételét inditványozni fogja. A tárgyalások a katonai compromissum tárgyában az orosz csapatok visszavonulását illetőleg Konstantinápoly közelségéből, nem fognak nagy bajt felidézni, minthogy leginkább arról van szó, hogy Oroszországnak diplomatiai hidat épitsenek ezen visszavonulásra, mely más részről hadseregének strategiai érdekében fekszik.

Mindjárt a congressus első napján némely hirlap azon hirt terjesztette, hogy Beaconsfield lord kevés nap mulva vissza fog térni Londonba és Nagy-Britannia képviseletét Salisbury őrgrófra és Russell Odora fogja bizni. Ezen közlés minden alapot nélkülöz és hasztalan keresik az indokot, mely ezen terjesztésnek alapul szolgált. — Az angol meghatalmazottak körében leghatározottabban állitják, miszerint az angol kabinet főnöke sokkal komolyabb és fontosabb indokoknál fogva jött a congressusra személyesen, semhogy arra még gondoljon is, hogy Berlint a munka befejezése előtt hagyná el.

Az elkésve megérkezett török meghatalmazottak, Karatheodory pasa és Mehemed Ali musir, ma délután 4 órakor fogadtattak a korona herczegtől ünnepélyes kihallgatáson. Feltünt, hogy több oldalról azon hir terjesztetett, hogy ezen diplomatáknak a porta általi kineveztetés a német köröket kellemetlenül érintette. Ez igen valószinütlen, kivált Mehemed Alit illetőleg, ki nehány év előtt, mint Törökország képviselőie az itteni hadgyakorlatoknál jelen volt és az alkalommal a császár által ép ugy mint az egész udvar által különös kitüntetésben részesittetett. Mi azonban Karatheodory pasát illeti, igén hiteles forrásból értesülünk, hogy ezen meghatalmazott kinevezése egyenesen a német nagykövst Reuss herczeg kivánságára történt. A két államférfiunak viharos tengeri utazásuk volt. Már a Fekete tengeren is nagy szélvész keletkezett, ugy, hogy már az elindulás maga is igen aggodalom gerjesztő volt. De azt az idő rövidsége miatt nem lehetett elhalasztani és a hajó tengerre indult. Utközben a hajó-legénység kijelenté, hogy nem akar tovább indulni, mert a hajó vesztének megy elébe. A két diplomata a hajó kapitánynyal a hidra lépett, hogy a legénységbe bátorságot öntsön, de ezt még sem birhatta rá a tovább menetelre, ugy, hogy meg kellett fordulnia. A meghatalmazottak a portához táviratoztak más hajóért, de azon választ nyerték, hogy várjanak inkább, mig a vihar elmulik, az elemekkel nem lehet daczolni. Utközben Karatheodory és Mehemed Ali hirt kaptak a minisztерváltságról Konstantinápolyban. Tegnap több látogatást tettek és ma Suwaloff látogatta meg őket.

Mint hirlik, a romániai zsidókérdés hivatalosan fog a congressus elébe terjesztetni és Németország vette magára ezen kérdés előterjesztését. A német kormány e tekintetben az egész civilisált világ rokonszenvét fogja kiérdemelni, minthogy ez is szabadság kérdése. De itt nem szabad feledni, hogy ezen pontra nézve is ki rí azon merevség, mellyel Németország Románia irányában fellép. Ezen állam itt időző képviselői ezen szándékról tudomással birnak és nem kissé sértve érzik magukat; azon véleményben vannak, hogy Romániának ily határozatokkal nem kell gondolni. Ez Romániának belügye, melyet ez belátása szerint fog megoldani.

Szörénymegyei állapotok.

A magyar kormány közvetlen igazgatása alatt álló Szögyénmegyéből, a hol főispántól kezdve, minden tisztviselő ki van nevezve, a legszomorubb és legbotrányosabb dolgokról irnak. Szomoruak ez állapotok, mert oly helyen történnek, a hol a magyar állameszmét a legtapintatosabb kormányzás által kellene terjeszteni; botrányosak, mert a kormány szemet huny a legnagyobb visszaélések felett, s idáig még vizsgálatra sem érdemesitette a dolgot.

Valóságos fejetlenség az, a mit Szörénymegyében tapasztalhatni. Tisztviselők egymás ellen, a nép a tisztviselők ellen. Egyszer az alispán rendeztet magának fáklyászenét, máskor az alispán ellen tüntetnek, az ottani lapok telvék a legcsunyább leleplezésekkel.

Különösen Pausz János alispán személye képezi oly leleplezések tárgyát, a melyek ha csak részben valók is, a legsötétebb szinben tüntetik fel a Tisza regime kormányzását, a melynek annyi ébersége s annyi erélye sincs, hogy legalább itt, hol a határőrvidéki alkotmány és magyarellenes szellemet kellene legyőzni, a jó közigazgatást meghonositani kötelességeül ismerné. A bureaucratikus és központi kormányzás minden visszásságát és bünét látjuk e névleges megyében garázdálkodni, a mi igen alkalmas teljesen elidegeniteni tőlünk az ugyis hideg és ellenséges népet. Talán csak nem Szende Béla miniszter vejét kiméli Tisza Kálmán Pausz alispánságában? S csak nem dobja oda egy alispánért egy egész vidék népét.

A mi magukat a felfordult állapotokat illeti, nagyon megfontolandó körülmény, hogy ép a kormánypárti „Szörényer Ztg." teszi az illető leleplezéseket, mely oly czélból alapittatott, hogy a régi határőrvidéki szellem ellen küzdjön. E küzdelem sikerét, a magyar állameszme megerősödését, az alkotmányos szellem meghonosodását e lap az ottani administratió hiányai, sőt egyenesen botrányos visszaélései által látja megakadályozva, mert ez administratió a különben jóindulatu lakosságot csak elkeseritheti a magyar állam ellen, melynek nevében müködik. Nem rég fegyveres hatalommal kellett elnyomni egy község zendülését, mely távolról sem politikai okokból, hanem az administratió erőszakossága miatt tört ki.

Az elkeseredettség átalános. A megye székhelyén a polgárság nyilt háboruban van Pausz János alispánnal, s ki ennek ellenében alárendelt közegei által hozat magának fáklyászenét. Az utolsó közgyülésen a „Szörényer Ztg." szerint nagy vita támadt, mivel az alispán részint magának, részint barátainak exorbitans összegeket utalványozott a határőralap liquidatiója czimén. Továbbá az árvavagyon veszélyére az alispán és cliqueje a „Sz. Ztg." szerint személyes okokból keresztül vitte a kir. közjegyző interventiójának mellőzését az árvapénzek kölcsönadásánál.

De mindez semmi ahhoz képest, a mi következik. Az alispán ellen vitt polémiájában a karansebesi lap nem csak arra tesz czélzást, hogy még a fiakkereseknek is adós marad, és a csőd szélén lebeg, mi végre is magándolog, hanem, hogy közalapokból önmagának utalványozott pénzeket; hogy állását felhasználta oly kölcsönök eszközlésére a közalapokból, melyek soha sem realizálhatók többé; hogy takarékpénztárakat megröviditett (um Beträge geprellt); hogy üzletemberekkel szemben kötelezte magát lefoglalt sinek feloldására és ezért magának reversálisban 5000 frtot biztosittatott és 500 forintot uti pénzül kifizettetett; másokat illető összegeket a maga számára felvett; stb.

A „Szörényer Ztg." mindezeket világosan Paus János személyére czélozva mondja, és ha ennek csak fele is igaz, vagy csak némi alappal is bir, ámulni kell a fölött, hogy minő adminisztrationális eredményeket szül a jelenlegi kormányzat. A „Szörényer Ztg." mint kormánypárti lap dicséri ugyan a kormányt, és a szörényi kir. biztost is, és az administratió türhetetlen voltáért csupán Pausz Jánost teszi felelőssé. De miután Szörénymegye az absolutismus teljhatalmával kormányoztatik, és még az alispán is a kormány kinevezettje, ha csakugyan igaz, a mit a „Szörényer Ztg." ir, ugy nem háritható el a felelősség e kormányról sem.

A m. tudományos akademia XXXVIII-ik közgyülése.

D. e. 10 órakor a közgyülés igen diszes közönséget vonzott az akademiai palota nagy termébe. Az elnöki emelvény mögött pompás aranykeretben, függönydraperiák és pálmalombok közt Károlyi György gróf olajfestésü arczképe állt, mely a boldogult hazafit a férfikor tavaszán, 28—30 éves korából ábrázolja. E kép, az akadémikusok sorában szokatlan számban megjelent főrendüek, a karzatokon helyt foglaló fényes hölgykoszoru előre gyanittaták, hogy az akadémia ma ünnepli közgyülésén néhai igazgatójának, részben alapitójának Károlyi György grófnak kegyeletes emlékezetét. Ott láttuk a boldogultnak két fiát, Lónyay, Csengery, Fraknói, Szabó József, Haynald, Gyulay, Szász Károly, Szilágyi Sándor, Gregus Ágoston, Hunfalvy Pál és János, Háberer, Tóth Lőrincz, Szilády Áron, Molnár Aladár, Arany László, Vadnay Károly, Henszlmann, Barthalos, Pulszky Eerencz, Majláth György, Tisza Kálmán, Ghiczy Kálmán, Trefort Ágoston, Pauler, Horváth Boldizsár, Hahn Lajos, Szögyényi, Marich Lászlót és több egyházi és világi főemberek és tudósok között az ujonnan választott tagokat. A jelenvoltak közöl számosan diszmagyaruhában jelentek meg. Csengery Antal az akadámia másodelnöke remek, s a jelenvoltak gyakori helybenhagyó tetszés nyilatkozataival és helyesléseivel kisért megnyitó beszédet tartott az akadémia hivatásáról hazánkban. (A beszédet lapunk tárczájában adjuk egész terjedelmében.) Ezután Fraknói Vilmos olvasta igen kimeritő titkári jelentését, mely élénk rajza volt az akadémia évi müködésének. Ekkor következett az ünnepély fénypontja Gr. Lónyai Menyhért akadémia elnök emelkedett hangulatu s megható emlékbeszéde gr. Károlyi György ig. és t. tag felett. Általános tetszés és figyelem közt olvasta fel emlékbeszédét, részletesen foglalkozva a „Magyar nábob" fiatal korával, mely a magyar nemzet ébredésének, a Széchenyi és Wesselényiek kora volt. Majd igen helyes tapintattal alkalmazta a boldogult gróf hátrahagyott s eddig ismeretlen naplójából, annak valóban munkás és tettdus hazafiságára vonatkozó jegyzeteit is. Beszédében mint a magyar politikai élet bajnokát, mint társadalmi magas állását hün betöltött férfiut, és mint családapát tüntette fel a boldogult grófot. Az ő magyar vendégszerető háza gyupontja volt 3 évtizeden át a hazafias tettek kivitelében munkálkodó férfiaknak. Itt érlelődött tetté Széhenyi István inditványára a Tisza szabályozás, a földhitel intézet, innen intéztettek a rémuralom után, az adakozásra felhivó ivek a bukás szélén állott nemzeti szinház javára és megmentésére stb. Hosszan tartó taps és éljenzés jutalmazta szónokot ezen valóban szép emlékbeszédeért. Most hazánk tudós és ragyogó tollu főpapja Haynald Lajos kalocsai érsek ült a szószékbe és Parlatore Fülöp olasz szinész s európai hirü tudós felett mondott egy szellemes emlékbeszédet, melyet élczes megjegyzései s találó hasonlatai miatt többször derültség szakitott félbe. Végre Pulszky Ferencz felolvasása következett volna a programm szerint." A vezérek korabeli magyar leletek"-ről, de akkor már 2 óra levén, a hallgatóság s igy a tagok is eloszlottak.

UJDONSÁGOK.

— Hymen. Dr. Szavovszky József budapesti ügyvéd e napokban tartá esküvőjét Juhász-Dusa Vilma urnővel, Dusa Antal hatvanvidéki takarékpénztári igazgató és pestmegyei földbirtokos kedves leányával. Esküvő után a boldog uj pár Párisba utazott.

— Bryant halála. Amerikai lapok irják: Bryant Callen Vilmos a hirneves amerikai költő, a ki Mazzini emlékszobrának lelepzésekor részt vett május 29-én a Central-Parkban tartott ünnepélyen, s ott hajadon fővel a nap forró sugarainak volt kitéve, e miatt beteggé lett. Viszszatérőben ugyanis miután nagyon gyöngének érezte magát, be akart térni barátjának, Wilson tábornoknak házába, azonban a lépcsőkön ájultan rogyott össze. Az esés erejét csak némileg mérsékelte kalapjának széles karimája. Az agg hosszu ideig eszméletlenül maradt, annyira megsértette fejének hátsó részét. Legjobb ismerőseit sem tudta megkülönböztetni betegágyán. Az orvosok eleinte azt hitték, hogy a költő gyönge agyrázkodtatást szenvedett, a melyet még kiheverhet. Reményök azonban nem teljesedett, mert Bryant, mint a tenger alatti huzal e hó 12-éről jelenti a közbecsülésben álló 84 éves költőre nézve az esés végzetes volt, s jobbletre költözött.

— Vilmos német császár az itteni német ev. templom épitési költségeihez tetemes öszszeggel járult. Segélyezte ő ezenkivül többször a hitközséget is, és a Bethesda kórházat. Az itt levő német alattvalók tehát ma délelőtt a hold-utczai imaházban a császát szerencsés megmeneküléseért háláadó isteni tiszteletet tartottak. A közönség egészen megtöltötte, nemcsak német alattvalók, helybeli polgárok is sokan voltak jelen. Ott láttuk élükön a német birodalmi consult, az orosz főconsult s az olaszt. Még több alconsult is végig hallgatta az isteni tiszteletet, a mit König lelkész tartott. Az isteni tisztelet végeztével a közönség egy földszinti iskolateremben sereglett, hol a részvét fölirat ivei álltak készen aláirásra. E helyen megemlitjük, hogy a német ágostaiak hold-utczai templomát folyó junius hó 30-án szentelik föl ünnepélyesen.

— Mint biztos forrásból halljuk, több tanár összemüködésével a jövő iskolai tanévre a középosztálybeli szülők gyermekei részére 40 frt havidij fizetése mellett a fővárosban egy annyira szükséges tápintézet (convictus) fog megnyittatni, melyben a növendékek gondos felügyelet s teljes ellátás mellett correpetálásban és a európai müvelt nyelvek oktatásában is részesülnek. Addig is, mig a programmszerü felhivás, mely bővebb tájékozást nyujtand, közzé fog tétetni, levélbeli megkereséseket és tudakozódásokat elfogad ifj. Turgonyi Lajos lelkész s okleveles tanár, Ősz-utcza 2-ik szám.

— Rumeliából a mai gőzhajóval Budapestre érkeztek Ramis pasa s Hadja Haifis efendi török küldöttek Jawkovics nevü dragománjukkal. Török vendégeink, kik a Hungáriába szálltak, hétfőn reggel Berlinbe utaznak a congressusra s a holnapi napot a magyar kormánynyal való értekezletre akarják felhasználni.

— Az osztrák államvaspálya uj pályaudvara mellett levő diszes parkban most egy ugrókutat készitenek, mely a nyáridény alatt 2½ méternyire felvetni a vizet.

— Gróf Lónyay Menyhért tegnap este az akademikusok tiszteletére estélyt rendezett budavári palotájában. A kormány tagjai közül jelen voltak b. Wenckheim Béla, Trefort Ágoston, Perczel Béla, a notabilitások közül Majláth György országbiró, Haynald kalocsai érsek, báró Edelsheim Gyulay, báró Fehérváry Géza és Madarassy Pál államtitkárok, a képviselők közül Bittó István, Pauler Tivadar, gróf Apponyi Albert, Ürményi Miksa, Bujanovics Sándor, Lukács Béla, Kállay Béni stb. Az akadémia notabilitásai közül megjelentek Csengery Antal, Pulszky Ferencz, Szász Károly, Gyulay Pál, Fraknói Vilmos, Hunfalvy Pál, Greguss Ágost, stb. stb. A társaság kevéssel éjfél előtt oszlott széjjel.

— Bár az első nagy congressusi disztakomáról már kimeritő relatiót adtunk, még álljon itt a teljesség kedveért néhány részlet. — A „fehér" terem, melyben a koronaherczeg atyja nevében az ünnepélyt megtartá, e czélra egészen ujra rendeztetett be. Mivel a császár a lakomán részt nem vehetett, a teremből a trónmennyezetet eltávolitották. Helyén a falon Winterthalernek a császárt ábrázoló festménye függött, hogy legalább „in effigie" jelen lehessen. A koronaherczegné buzavirágokkal kihimzete fehér öltönyt viselt, hajában pedig Erzsébet királyné gyöngyei fénylettek. — A lakoma alatt — a koronaherczeg parancsára — katonai zenekar játszott, de csak vonós hangszereken; a fuvó hangszerek zaja nem illett volna a helyzet komolyságához. — A programm különben jelesen volt összeállitva, nagyobb részt Mozart, Haydn, Brahms müveiből állott. Az asztalon gazdag ezüst gyergyatartók alatt tizenkét virágkosár állott, melyek mindegyike az egyes országok szineit viselő virágokkal volt tele. Oroszországnak fehér rózsa, mák- és buza virággal kedveskedtek. Francziaország csokra fehér rózsákból, piros pelargoniák — és buza virágból állott. Ausztria feketesárga virágokat kapott. Törökországéi pedig félholdat képeztek fehér rózsákból, melyek piros pelargoniákon nyugodtak.

— A párisi közkiállitás költségei. A párisi kiállitási palota költségei, az ottani kereskedelmi miniszterium előirányzata szerint 45 millió 300,000 frankra rugtak volna. E költségvetés azonban, mint rendesen az államok költségvetései, nem volt realis, mert most utólag kisül, hogy az összes épitési kiadások 10 millió frankkal mulják felül az előirányzatot. E tekintélyes kiadással szemben az eddigi tapasztalatok alapján következő jövedelmekre számit a franczia kormány. Belépti dijakbój 14 millió frankot, a marsföldi épületek anyagának értékesitéséből 7 millió frankot, Paris városának segélyezéséből 6 milliót, a Trokadero palotának Páris által való megvételéből 3 milliót, a kiállitási park vendéglői, kávéházi és egyéb helyiségeinek bérletéből 3 és fél milliót, a Trokaderon rendezett nyilvános hangversenyek jövedelme gyanánt 1 milliot, összesen tehát számit 34 és fél millió bevételre. — Ezekhez hozzá vezszik még a fogyasztási adókból befolyó jövedelem többlet, mely a legkisebb számitással megütné a 10 milliót, s igy a köztársaság ez erkölcsileg oly nagy horderejü vállalkozás mellett, szám szerint mintegy 10 egész 12 millió deficitet mutatna fel, a mi jelentéktelen veszteségnek mondható a nagy eredményekhez képest, a melyeket a béke ez épületei által Francziaország a világ előtt elért.

— A lelkiismeretes épitésznek ismét nagy példáját találjuk fel a soroksári gát fal épitményében. A roppant költséggel felépitett gáton a viz átszivárogva mint egy patak ömlik át, s tán idővel arra a szép reggelre ébredünk, a midőn a rés majd nagy öböllé alakul s a duna-ág ismét régi folyását követi, vagy az áram csapodás a falat szépen elmossa. De ez mind nem baj, hiszen ez nem is uj valami, majd megszavaznak ismét néhány százezreket a kijavitásra és a czéltalan gát ujból tündökölni fog továbbra is a kormány bölcs intézkedésének tanubizonyságául.

— Nevezetes lovaglás. Ez évi május 22-én egy hires mexio lovas, Francesco Peralto a legnevezetesebb lovaglást vitte végbe, melyről eddig halhattunk, s mely még Zubovics távlovaglását is elhomályositja. Peralto fogadott, hogy a fleetfwoodi versenypályán 15 óra alatt 305 angol mértföldet (70 németet) tesz meg lovon. 34 ló és 6 mustang (vad ló) állt rendelkezésére. Négy órakor reggel ült a merész lovas az első paripára; s esteli 6 óra 31 perczkor már a pályabirák tribunje előtt állott. Minden mértföldnél lovat váltott, gyakran az egyik ló hátáról a másikéra ugorva, anélkül, hogy a földet érintette volna. Lovaglásánál egy ügyesen készitett respiratort használt, mely a légzést igen megkönnyité. 8 óra 23 perczkor 100 angol mértföldet tett meg, s 9 perczet pihent; 9 óra 41 perczkor 24 perczet pihent s reggelizett; 11 óra 14 perczkor ép utja felén volt. Délben 20 perczet pihent, szivacscsal dörzsöltette magát s átöltözött. — Legsebesebben a 154-dik mértföldnél futott, melyet 2 percz és 10 másodpercz alatt tett meg. 3 órakor pihent utoljára. Az utolsó öt mértföldnél sem látszott még kimerültnek a lovas, mert egyik nyeregből egyenest a másikba ugrott. Az utolsó mérföldet 2 percz 14 másodpercz alatt futotta meg. E meseszerü lovaglás alatt egyetlen egy nap folytan 10 fonttal könnyebbült meg. A lovaglás alatt egyik lova ledobta, másika pedig megsántult.

— Együd István jeles szinmüvésznek a zsidóságról a „Kapitány kisasszony" czimü operettében énekelt legujabb coupletje, a budapesti zsidó ifjak testületében oly lelkesedést keltett, hogy ezek őt hir szerint a talmud egy diszpéldányával szándékoznak megtisztelni.

— Victor Emanuel királyról rövid idő előtt érdekes könyv jelent meg Olaszországban. Nehány apróbb részlet rendkivül érdekesen jellemzi az elhunyt királyt. Elmondja egyebek között, hogy a király milyen könnyü vérrel osztogatta a rendjeleket, akár csak a szivarokat: ez iránt sohase tett nehézséget. Történt egyszer egyebek között, hogy Nicotera miniszter egyszerre 70 lovagot ajánlott a kitüntetésre. „Már ez még is sok egyszerre", jegyezte meg erre a király. „Felség" — válaszolt a miniszter — azok mind érdemes emberek és felségednek nagy hivei!" „No még se hiszem, hogy ennyire szeretve legyek", szól a király s aláirta az illető okiratot. — Hogy Viktor Emanuel a minisztereitől gyakrabban kért pénzt kölcsön, az ismeretes dolog. De kivált Visoue, a királyi család miniszterének szivességét gyakran igénybe vette. Előbb ilyenkor a miniszter urat megszokta volt ajándékoztatni, kivált maga lőtte fáczánokkal. Ez később olyan szokássá lett nála, hogy mikor a miniszter látta, hogy fáczánokat czipelnek hozzá, előre megjegyezte: „Ugy látszik, a királynak pénzre van szüksége."

— A budapesti tornaegylet f. évi jun. 19-én zártkörü kirándulást rendez a svábhegyi „Eötvös"-féle nyaralóban. A kirándulás sorrendje: Délutáni fél 2 órakor találkozás a budai lóvasutnál, és ezzel valamint folytatólag a fogaskerekü pályával kivonulás a svábhegyre; fél 3 órakor társas ebéd, 6 órakor disztornázás, és pedig a) közgyakorlatok, b) szergyakorlatok, c) szabad tornázás és d) verseny tornázás. Esti 9 órától táncz. A hazamenet a reggeli fél 8 órakor közlekedő fogaskerekü és lóvasuti vonattal történik. Vendégjegy ára 1 frt, nemkülönben a társas ebédre is ugyanannyiért váltható: a várban Érczhegyi Ferencz papirkereskedésében, a vizivárosban Gretschl Ede ékszer- és Mechlovits Béla kalapkereskedésében, a ráczvárosban Iványi Mihály füszerkereskedésében, továbbá a svábhegyi fogaskerekü vasut városmajori indóházánál és végre a rendező bizottsági tagoknál.

— Szerencsétlen lövés. Mint a „T—i L—k" irja, Temesvárt a honvédek rendesen szobagyakorlatokat, nevezetesen czéllövészetet is szoktak tartani. A napokban ilyen czéllövés tartatott a szegedi sörházi kaszárnya egyik e czélra használt termében. Megjegyzendő, hogy a czéltábla az ajtóhoz szokott illesztve lenni. Az egyik elővezényelt honvéd épen a czéipontra irányozta fegyverét, midőn az ajtó hirtelen feltárult s nagy szelesen egy közhonvéd rohant be; a fegyver e pillanatban eldördült és a berohanó a földre zuhant. A gólyó halántékon találta. A szerencsétlen épen szabadságot kapott s a feletti örömében rohanva szaladt a gyakorló-terembe, megfeledkezve az ott folyó czéllövési gyakorlatról. Kórházba szállitották, a hol pár napi szenvedés után kimult.

— Gyermekgyilkosság. Tegnap mezei munkások a Rákoson egy elásott csecsemő hulláját találták, melynek feje s feltestének nagy része hiányzik, a hus lerothadt róla, még azt se lehet megállapitani, melyik nemhez tartozó gyermek volt.

— Együgyüség, vagy természetellenesség? Bachlechta András és neje tót napszámosok 4 éves Terka leányukat az általuk lakott óriás-utczai 19. számu ház kertjében a homokba elásták, a kis leánynak a homokból csak feje látszott ki. Az esetet többen látták s a rendőrségnek följelentették, mire a kis lány kiásatott, a homoktól megtisztittatott s kórházba szállittatott. A szülők kérdőre vonatván, azt adták elő, hogy a kis lány 4 éve deczára még se járni, se beszélni nem képes és mások gyógyszerül javasolták a földbe ásatását. Ezen védelem a valódiság minden jellegével bir s kétséget sem szenved, hogy az együgyü szülők ily módon akartak gyermekükön segiteni.

— Beküldetett szerkesztőségünkhöz a „Magyar Népiskola" czimü, Fehértemplomon megjelenendő folyóirat előfizetési felhivása. Miután a folyóirat különösen nemzeti nyelvünk terjesztését tüzte ki czéljául, ajánljuk olvasóink figyelmébe. Előfizetési ár egész évre 2 frt, félévre 1 frt. A folyóirat havonként kétszer fog megjelenni; szerkesztője Berecz Gyula, továbbá „Hová jutunk?" czim alatt egy huszonhét lapra terjedő röpiratocska Ehen Gyulától, ugy „Ilosvay Péter és Arany János" czimü füzetecske. Szerzője Müller Ede, s a „Toldy" népmunkát prozában commentálja. A szerző megjegyzi, hogy különösen tanártársainak akart e tanulmány által szolgálatot tenni. Ára 50 kr,

— Budapest főváros törvényhatósági bizottsága folyó évi junius hó 26-án délután 4 órakor rendes közgyülést tart. Tárgya: az 1877. évi föv. zárszámadás és vagyon leltár, valamint a pénzügyi bizottmány és föv. tanács azokra vonatkozó előterjesztései.

— A kiszebesi granitbányának tulajdonosa a magyar államvasutak keleti vonala s a bánya közt egy összekötő szárnyvonalat szándékozik építtetni. Az engedelyt a kormány hajlandó megadni, mert a bányának — mely Kolozsmegye munkás osztályának egyik főkereset forrását képezi — a szárny vonal kiépitése által a forgalma jelentékenyen megélénkül; másrészt e közlekedési uton a gránit követ Kolozsvárra s egyébb városokba olcsóbban volna szállitható.

— A lefolyt héten élve született 248 gyermek elhalt 226 személy; a születések tehát 22 esettel mulják felül a halálozásokat. — Az élve szülöttek közt volt 155 törvényes, 93 törvénytelen; nemre nézve 113 fiu, 135 leány. — Halvaszületett 7 gyermek, köztük 5 törvényes, 2 törvénytelen. — A halottak közt volt 137 férfi, 89 nő, egy éven aluli gyermek 65. — Az elhaltak közt egy éven alul tartózkodott Budapesten 6. — (A tartózkodás tartama 23-nál ki nem tudható.) Ez év 23 hetében élveszületett összesen 5994 gyermek, elhalt 6162 egyén, a halálozások többlete tehát 168.

A hivatalos lapból. Kineveztettek: Dr. Laubheimer Ferencz pécsi egyházmegyei áldozár tiszteletbeli kanonokká, Suhl Márton singaporei kereskedelmi ügyvivő fizetés nélküli tiszteletbeli consullá, Thörl M. harburgi kereskedő ugyanoda fizetés nélküli alconsullá, Jányi Lajos Zombor városi aljegyző- német és szerb tolmácscsá, Dr. Faller Gusztáv budai Szt.-János kórházi orvos Szélaknára bányaorvosnak.

Névváltoztatás. Ritka János breznóbányai lakos vezetéknevét „Megyesi"-re változtatta.

Miniszteri rendeletek. Tisza K. belügyminiszter és Széll K. pénzügyminiszter által kiadott közös rendelet megtiltja az öszvérek kivitelét a monarchia területéről Perczel Béla igazságügyér elrendelte, hogy a biharmegyei Saáp község törvénykezési tekintetben a berettyó-ujfalusi járásbirósághoz csatoltassék. A bel- és igazságügyminiszterek elrendelték, hogy a m. é. decz. 23-án Zemplénmegye területére a gyujtogatók ellen elrendelt rögtönbiráskodási eljárása hátralevő időre ő rablók és gyilkosok ellen is foganatba vétessék.

Szinház, müvészet.

. A népszinház ma este megint a „Peleskei notárius"-sal mulattatta a közönséget. A notárius Tihanyi kezében volt, kinek e szerep egyik legsikerültebb alakitása. Tamási Baczurja, Solymosy Hopfenje s Klárné Tóti Dorkája mulattató, törülmetszett alakok, melyeken a jelentékeny számu közönség mindvégig jól mulatott.

— „Tamás bátya" mai előadása várakozáson felül megtöltötte a szinházat. A közönség most is változatlan érdekkel függött a darab hatásteljes helyzetein és jelenésein s lelküselten tapsolta Nagy Imrét, Felekinét, Szigeti Józsefet és Imrét, Vizváryt és Sánthát. — Holnap ismét „Oidipos" kerül szinre, melyre az örökszép minden barátjának figyelmét ujólag felhivjuk.

KÖZGAZDASÁG.

Jelentés a vetések állásáról.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. ministeriumhoz f. évi junius hó 10-ig beérkezett hivatalos tudósitások szerint.)

(Folytatjuk.)

Komárommegye. (Tatai járás.) Őszi és avaszi vetések jók, kapás növények igen szépek; gyümölcs kevés, szőlő rendkivül szép. (Udvardi járás.) Gabonák és kapás növények általában jók; széna és gyümölcs kevés; szőlő bő termést igér.

Krassómegye. (Sámi járás.) Buza és rozs középszerü, árpa és zab rosz; kapás növények középszerüek; szőlő igen jó. (Marosi járás.) Buza és rozs kitünő; zab és árpa igen jó; kapás növények szépek; széna sok és jó; gyümölcs elegendő, szőlő kevés.

Küküllőmegye. Buza és rozs jó, repcze kitünő, kapás növények igen szépek, gyümölcs kevés, szőlő szép.

Marmarosmegye. (Dolhai járás.) Őszi vetések szépek; tavasziak középszerüek; kapás növények jók; gyümölcs kevés. (Vissói járás.) Őszi és tavaszi általában jó termést igér. Szilva igen sok, más faj gyümölcs kevés.

Mosonmegye. (M.-Óvári járás.) Buza és rozs kitünő; árpa jó; tengeri és takarmánynemüek igen jók. (Nezsideri járás.) Az őszi és tavaszi vetések kitünően állanak; kapás növények és rétek dus termést igérnek.

Nyitramegye. (Nyitrai járás.) A vetések a száraz időjárás miatt átalában rosszak. Kapás növények kielégitők; gyümölcs kevés; szőlő bő termést igér. (Szeniczi járás.) Buza jó; rozs átalában középszerü; tavasziak jó középszerüek; kapás növények jók; gyümöcs semmi, szőlő gazdag termést igér.

Pest-Pilis-Solt-Kiskunmegye. (Solti járás.) Buza igen jó; rozs kitünő; árpa rossz; zab közép; tengeri igen szép; szénatermés középszerü; a repcze holdankint 20—30 csomót adott; gyümölcs kielégitő; szőlő gazdag. (Kiskun járás.) Őszi vetések közéepn aluliak; tavaszi meglehetős; gyümölcs nagyon csekély; szőlő igen szép, (Félegyházi kerület.) Buza és rozs középen alul; tavasziak és kapás növények kielégitők; gyümölcs kevés; szőlő igen szép. (Felső-pilisi járás.) Őszi és tavaszi vetések jók; kapás növények szépek; gyümölcs kevés; szőlő igen nagy termést igér.

Pozsonymegye, (Csallóközi járás.) Őszi vetések középszerüek, tavasziak jók; rétek és kaszálók jók. (Külső-járás.) A vetések általában jól állanak, takarmány és gyümölcs kevés.

Sárosmegye. (Alsó-tárczai járás.) Buza jó, rozs középen alul, tavasziak általában jók. Kaszálók közép termést adnak. (Sirokai járás) A vetések állása általában középszerü.

(Vége következik)

Vidéki-piaczok.

Pécs, jun. 14. A gabona árak a f. hó 8-án tartott hetivásáron: Buza I. oszt. 10.10, II. oszt. 9.60, III. oszt. 9.20. Kétszeres: I. oszt. 9.20, 9. Rozs I. oszt. 8.—, II. oszt. 7.80. Zab I. oszt. 6.70, II. oszt. 6.30. Kukoricza I. oszt. 7.60, II. oszt. 7.40. Széna 2.—. Szalma —.80 100 klgként.

Sopron, jun. 14. Piaczi árak. Buza 11.10, 10.80, 10.50, 10.10. Rozs 8.30, 8.—, 7.70. Árpa 8.30, 8.—, 7.50. Zab 7.20, 7.10, 7.—. Kukoricza 7.90. Széna 1.20. Szalma 1.—, —.70 100 klgként.

Székesfehérvár, jun. 14. Gabnaüzlet. Az utóbbi napokban a gabnaüzletben némi élénkség mutatkozott, azonban csak rövid ideig tartott, s oly pangás állott be, hogy a régi üzlet aratásig megszüntnek tekinthető. Forgalom hiánya miatt határozott árat jelezni lehetlen.

Arad, jun. 14. Szeszüzlet készáru nagyban 31 frt 50 kr hordó nélkül, részletben 32 frt hordó nélkül, 33 frt hordóstól per 100 liter %.

Kolozsvár, jun. 14. Piaczi árak junius 6-ról: tiszta buza 7 frt 80 kr, rozs 6 frt, zab 2 frt 60 kr, egy hect. burgonya 3 frt 25 kr. klgr. kősó 9 kr, disznózsir 80 kr, bors 90 kr, hagyma 20 kr, fokhagyma 40 kr.

Nagyvárad, jun. 14. Piaczi árak junius 11-én tartott vásárban eladott termesztmények- és élelemszereknek vásári árjegyzéke. 1 hectoliter tiszta buza 7 frt 20 kr, kétszeres buza 5 frt 76 kr, rozs 4 frt 76 kr, árpa 3 frt 77 kr, zab 2 frt 40 kr, tengeri 5 frt 20 kr, borsó 15 frt, lencse 15 frt, bab 8 frt 20 kr, köleskása 10 frt 50 kr, burgonya 2 frt.

Szombathely. junius 14. Piaczi árak. Buza 4.80—5.20. Rozs 3.40—3.60. Árpa 3.70—3.90. Zab 3.10—3.30. Kukoricza 4.—4.10 50 kilogrammjával. — Liszt legfinomabb 1 Kilo 20 kr. Mundliszt 1 Kilo 17 kr. Zsemlyeliszt 1 Kilo 14 kr. Kenyérliszt 1 Kilo 10 kr. Dara 1 Kilo 22 kr. Borsó 1 Liter 24 kr. Bab 1 liter 10 kr. Lencse 1 liter 22 kr. Köles 1 liter 12 kr. Burgonya 50 klgr. 1.70 kr. Tölgyfa 1 kubikmeter 4 frt. Puhafa 1 kubikmeter 2.85 kr. Marhahus 1 klgr. 52 kr. Disznózsir 1 klgr. 90 kr. Kősó 1 kilogramm 16 kr.

Gyulafehérvár, jun. 14. Piaczi áruk. Buza 9.—, 8.16. Rozs 6.75. Törökbuza 6.—.

Napirend junius 17-én.

Naptár. Hétfő Kath. Jézus szt. vére. Prot.: Folkmár. Görög-orosz: Junius 6. Besszarion. Napkél 4 óra 29 perczkor. Nyugszik 7 óra 55 perczkor.
Muzeumban nyitva van a természetiek tára d. e. 9 órától d. u. 1 óráig.
M. t. akademia bölcsészeti osztálya d. u. 5 órakor.
Föv. pénzügyi és gazd. bizottság ülése d. e. 10 órakor,
Horvát-szlavon miniszter fogad d. e. 10 órától d. u. 2 óráig.
Kereskedelmi kamra teljes ülése d. u. 3 órakor.
Orsz. prot. árva-egyesület iskolájában zárvizsga d. u. 4 órakor.
Orsz. képzőmüvészet kiállitás nyitva d. e. 10—12 óráig d. u. 2—4 óráig.
Orsz. képzőmüvészeti csarnok d. e. 9 órától d. u. 4 óráig nyitva.
Orsz. gazdasági és tanszermuzeum d. e. 10—12 és d. u 2—4 órák közt nyitva.
Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9 órától, d. u. 1 óráig
Egyetemi könyvtár nyitva d. u. 2—7 óráig
Akademiai könyvtár nyitva d. u. 3—7 óráig.
Állatkert nyitva egész nap.
Magyar daltársulat előadást tart a „Komlókertben" este 9 órától kezdve.

Csávolszky Lajos
felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

Budapesti szinlapok.

Hétfő, junius 17-én.

NEMZETI SZINHÁZ.

OIDIPUS KOLONOSBAN.

Tragoedia 3 szak. Személyek:

Oedipus	Kovács	Kreon	Egressy
Antigone	Jászai M.	Polynikes	Hetényi
Theseus	Nagy	Hirnék	Pintér

Kezdete 8-adfél órakor.

NÉP-SZINHÁZ.

KAPITÁNY KISASSZONY.

Vig operette 3 felv.
Kezdete 8-adfél órakor.

Budapest, nyomatott Schlesinger és Wohlauer könyvnyomdájában, (Rostély-utcza, Károly-kaszárnya.)